

Скиба Я.В., студентка 2 курсу факультету соціології і права Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”

Науковий керівник: викладач кафедри публічного права Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут” **Іщенко В.В.**

Право на одностатеві шлюби в сучасному світі

Шлюб є початковим етапом у сімейному житті, що власне офіційно закріплює створення сім'ї.

В міжнародному праві не існує жодного акту, який би давав визначення терміну «шлюб». У міжнародній практиці загальноприйнятим вважається таке визначення: шлюб - це юридично оформлений добровільний союз чоловіка та жінки, направлений на створення сім'ї і який передбачає спільне проживання з веденням спільного господарства.

В національних законодавствах зустрічаються визначення, які ґрунтуються на думках науковців. Так ст.21 Сімейного Кодексу України дає таке визначення цього терміну: «Шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у державному органі реєстрації актів цивільного стану.» В ст.51 Конституції України вказується, що «шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки і чоловіка».[1,5]

І тут виникає закономірне питання, а що ж тоді являє собою таке поширене в сучасному світі явище як одностатеві шлюби і чи є правомірним укладення таких шлюбів чи навпаки їх заборона.

Одностатевий шлюб - шлюб між особами одної статі, чоловіками або жінками.

На сьогодні, одностатеві шлюби є дозволеними і офіційно реєструються в 20 країнах світу (Аргентині, Бельгії, Канаді, Ісландії, Нідерландах, Норвегії, Португалії, Південній Африці, Іспанії і т.д.), а в Колумбії та Коста-Ріці вирішується питання про легалізацію таких шлюбів.

Вперше шлюб між особами одної статі було зареєстровано у 2001 році у Нідерландах.

Одностатевий шлюб, у тих країнах, де він є дозволеним, має на увазі доступ одностатевих пар до того ж самого правового інституту шлюбу, що й традиційних пар, а саме вони отримують право на спільне майно, право на аліменти, право на спадкування, право на соціальне та медичне страхування, право на спільне прізвище, право не свідчити один проти одного в суді і т.д.

Але трапляються випадки, коли накладаються умови, які обмежують права одностатєвого подружжя в порівнянні з різностатєвими.

То ж чи законним є таке обмеження і чи взагалі законною є заборона одностатєвих шлюбів в більшості розвинених країн. Адже, як би суспільство не

намагалось закривати очі та як би воно не намагалось всіляко заперечувати гомосексуалізм, але це явище існує і в сучасному суспільстві воно є дуже поширеним. Нічого не робити - не вихід із ситуації, адже кожна людина має право кохати і бути коханою, яким би це кохання не було. І ні в якому разі не можна позбавляти людини можливості відчувати всі принади сімейного життя.

Для того, щоб зрозуміти ситуацію, недостатньо вивчення національного законодавства, необхідно звернутись до норм міжнародного права, яке містить основні принципи.

Отже, як вже зазначалось, міжнародним правом не передбачено визначення поняття «шлюб». Тому будемо тлумачити його виходячи із основоположних прав та свобод, закріплених в Загальній декларації прав людини 1948 року.

Отже, згідно із ст.1 Декларації « всі люди народжуються вільними та рівними в своїй гідності та правах». Відповідно до ст.12 « ніхто не може зазнавати безпідставного втручання в його особисте та сімейне життя». А ст.16 передбачає, що «чоловіки та жінки, що досягли повноліття, мають право без всяких обмежень за ознаками раси, національності та релігії, вступати до шлюбу та засновувати сім'ю».[3]

Виходячи з цих положень, всі люди мають рівне право обирати супутника життя, і ніхто не може впливати на це рішення . А наведене в ст.21 Сімейного кодексу та в ст.51 Конституції України визначення поняття «шлюб» , на нашу думку, є некоректним, адже стаття Декларації, не уточнює, що шлюб має укладатись саме між чоловіком та жінкою.

У березні 2011 року на сесії Ради ООН з прав людини більшість країн світу підтримали заяву країн-членів ООН «про необхідність припинення насильства та порушення прав людини за ознаками сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності.»[2]

На сесії розглядалось питання про те, що у 76 країнах світу існують закони, які передбачають кримінальну відповідальність людей з нетрадиційною сексуальною орієнтацією. Наприклад, навіть ст.121 Кримінального кодексу СРСР передбачала: «Статеві відносини чоловіка з чоловіком караються позбавленням волі на термін до 5 років» .[7]

Такі закони є пережитками законодавства, прийнятого в колоніальну епоху. Покарання за такий «злочин» передбачалось різне: від ув'язнення на невеликий термін до довічного ув'язнення або навіть смертної кари.

Рада ООН з прав людини визнала, що застосування кримінальної відповідальності за гомосексуальні відносини порушує права людини на недоторканність особистого життя та недискримінацію і є порушенням міжнародного права прав людини. Радою було встановлено, що відповідно до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 року під особистим життям варто розуміти «статеві стосунки за взаємною згодою між повнолітніми особами в негромадських місцях». Отже, сам факт існування законів, що встановлюють кримінальну відповідальність за гомосексуалізм є прямим «втручанням» в особисте життя.[4]

Як впливає із Загальної декларації прав людини та Міжнародного пакту про громадянські та політичні права , будь-яка заборона одностатевих стосунків є порушенням прав людини і дискримінацією за статевою ознакою, а тому не може бути жодної підстави до заборони одностатевих шлюбів.

Єдиним аргументом проти їх легалізації є те, що такі пари не здатні виконувати основне призначення кожної людини - продовження свого роду. Проте, і тут можна знайти свої плюси. Пари, що не можуть мати власних дітей, можуть дати непогане виховання дітям-сиротам.

Визнання одностатевих шлюбів - це скоріше проблема ментальності народу. Так з другої половини XIX ст. почались перші зрушення у суспільній свідомості, і навіть релігія, а саме християнство та іудаїзм, почала переглядати свої погляди на одностатеві стосунки. Зараз жодна релігія світу не встановлює остаточної заборони на нетрадиційні стосунки. Так, це вважається неправильним і неприродним, але називати людину грішником, за її нетрадиційні вподобання, а тим більше відлучати від церкви, як то було декілька століть тому, ніхто не наважиться. То ж чим скоріше ми зможемо збагнути та прийняти те, що кожна людина має право на щастя, хай і нетрадиційне, тим скоріше ми зможемо жити в такому омріяному нами вільному суспільстві.

Отже, зваживши всі аргументи за і проти, на нашу думку, логічніше було б таке визначення поняття «шлюб»: це сімейний зв'язок між особами, що досягли шлюбного віку, що породжує взаємні права та обов'язки, який регулюється державою і реєструється в державних органах.

Список використаних джерел

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року// Голос України. —1996. —13 липня.
2. Доклад Верховного комиссара Организации Объединенных Наций по правам человека «Дискриминационные законы и практика и акты насилия в отношении лиц по причине их сексуальной ориентации и гендерной идентичности» от 17 ноября 2011 г.
3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р.
4. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966) // Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій. — Амстердам; К., 1996.
5. Сімейний кодекс України //ВВР України.-2002
6. Уголовный кодекс РСФСР от 27 октября 1960 г